

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 104 L

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i folketrygdloven
(sykepenger og pleiepenger)

Innhold

1	Hovedinnholdet i proposisjonen	5	4.4.1	Gjeldende rett	17
			4.4.2	Forslaget i høringsnotatet	17
			4.4.3	Høringsinstansenes syn	17
2	Bakgrunnen for lovforslaget	6	4.4.4	Departementets vurderinger og forslag	18
2.1	Moderniseringsarbeidet i Arbeids- og velferdsetaten	6	4.5	Oppheve de særlige reglene for sykepenger ved tilbakefall av yrkesskade i § 8-55 første ledd bokstav c	19
2.2	Gjeldende rett	6	4.5.1	Gjeldende rett	19
2.2.1	Regelverket for sykepenger (folketrygdloven kapittel 8)	6	4.5.2	Forslaget i høringsnotatet	19
2.2.2	Regelverket for pleiepenger (folketrygdloven kapittel 9)	7	4.5.3	Høringsinstansenes syn	19
2.2.3	Særlig om internasjonale avtaler som har innvirkning på regelverket som er omhandlet i proposisjonen.	7	4.5.4	Departementets vurderinger og forslag	20
3	Om høringen	9	4.6	Oppheve bestemmelsen som presiserer at man ikke har rett til pleiepenger ved mer enn 80 prosent tilsyn av andre i § 9-11	20
3.1	Høringsnotatet	9	4.6.1	Gjeldende rett	20
3.2	Generelle innspill fra høringsinstansene	10	4.6.2	Forslaget i høringsnotatet	21
4	Endringsforslagene	12	4.6.3	Høringsinstansenes syn	21
4.1	Aktivitetsplikt og medvirkningsplikt samles i § 8-8	12	4.6.4	Departementets vurderinger og forslag	21
4.1.1	Gjeldende rett	12	4.7	Endringer i krav til legeerklæring for pleiepenger i § 9-16	21
4.1.2	Forslaget i høringsnotatet	12	4.7.1	Gjeldende rett	21
4.1.3	Høringsinstansenes syn	12	4.7.2	Forslaget i høringsnotatet	21
4.1.4	Departementets vurderinger og forslag	12	4.7.3	Høringsinstansenes syn	22
4.2	Presisering av perioden for rett til sykepenger i utlandet utenfor EØS i § 8-9 tredje ledd	13	4.7.4	Departementets vurderinger og forslag	22
4.2.1	Gjeldende rett	13	5	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	24
4.2.2	Forslaget i høringsnotatet	14	5.1	Ikrafttredelse	24
4.2.3	Høringsinstansenes syn	14	5.2	Økonomiske og administrative konsekvenser	24
4.2.4	Departementets vurderinger og forslag	15	6	Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget ...	26
4.3	Teknisk rettelse av antall sykepengedager i § 8-12	16		Forslag til lov om endringer i folketrygdloven (sykepenger og pleiepenger)	28
4.3.1	Gjeldende rett	16			
4.3.2	Forslaget i høringsnotatet	16			
4.3.3	Høringsinstansenes syn	16			
4.3.4	Departementets vurderinger og forslag	16			
4.4	Begrense valgetten ved samtidig rett til sykepenger og arbeidsavklaringspenger jf. § 8-48 og § 11-27	17			

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 104 L

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i folketrygdloven (sykepenger og pleiepenger)

*Tilråding fra Arbeids- og sosialdepartementet 12. mars 2021,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

I denne proposisjonen foreslår Arbeids- og sosialdepartementet endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).

Formålet med endringene er i hovedsak å bidra til gode og brukervennlige tjenester til innbyggerne, mest mulig effektiv ressursbruk og minst mulig byråkrati i offentlig forvaltning.

Endringene i folketrygdloven kapittel 8 om sykepenger skal legge til rette for å effektivisere, digitalisere og automatisere saksbehandlingen i ny saksbehandlingsløsning som Arbeids- og velferdsetaten er i ferd med å utvikle. Det foreslås å samle aktivitetsplikt og medvirkningsplikt i en bestemmelse, å presisere perioden det kan gis rett til sykepenger i utlandet (utenfor EØS), å begrense valgretten ved samtidig rett til sykepenger og arbeidsavklaringspenger og å oppheve de særlige reglene for sykepenger ved tilbakefall

av yrkesskade. Endringene i folketrygdloven kapittel 9 om stønad ved barns og andre nærstående sykdom er forenklinger som skal bidra til å gjøre hverdagen enklere for foreldre til syke og funksjonshemmede barn, i tråd med regjeringens likeverdsreform. Det foreslås å oppheve bestemmelsen som presiserer at man ikke har rett til pleiepenger ved mer enn 80 prosent tilsyn av andre, og å gjøre forenklinger når det gjelder krav til legeerklæring for pleiepenger. Det foreslås også enkelte andre endringer av mer lovteknisk art.

Det foreslås ingen endringer i kompensasjonsnivået for ytelsene, og det blir ingen økt økonomisk belastning for arbeidsgiver. De foreslåtte lovendringene vil ikke ha konsekvenser for eller føre til endringer for personvernet eller være i konflikt med personvernforordningen (EU 2016/679).

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Moderniseringsarbeidet i Arbeids- og velferdsetaten

Store deler av Arbeids- og velferdsetatens IKT-løsninger fornyes som ledd i moderniseringsarbeidet i Arbeids- og velferdsetaten. Dette gjøres for å kunne levere bedre tjenester til befolkningen, effektivisere arbeidsprosesser og for å forbedre saksbehandlingen, i tråd med Regjeringens digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019–2025 – Én digital offentlig sektor. Stadige flere brukere foretrekker og forventer digitale løsninger, samtidig som digitale løsninger reduserer ressursbruken og bidrar til likebehandling i Arbeids- og velferdsetaten. Nye løsninger skal, så langt det er mulig, baseres på selvbetjeningsløsninger og automatiserte vedtaksprosesser.

Der det er ønskelig med økt automatisering av saksbehandlingen, og dagens regelverk er utformet på en måte som er til hinder for dette, er det behov for å gjøre visse tilpasninger i regelverket. Departementet vil samtidig understreke at tilpasning av regelverket til digital kommunikasjon ikke skal føre til reduserte muligheter for brukere som av ulike grunner ønsker kontakt med etaten gjennom andre kanaler. Digital behandling av saker internt i arbeids- og velferdsforvaltningen innebærer ikke at brukerne må henvende seg digitalt i alle saker. Ikke alle er komfortable med å bruke digitale løsninger. Noen har av ulike grunner ikke mulighet til det. Et teknologinøytralt regelverk vil gjøre det mulig for etaten å tilpasse kommunikasjonen til den enkelte brukers ønsker og behov.

Arbeids- og velferdsetaten har ferdigstilt en elektronisk saksbehandlingsløsning for foreldrepenger og svangerskapspenger. Etaten er nå i ferd med å utvikle ny saksbehandlingsløsning for sykepenger og for stønad ved barns og andre nærstående sykdom (pleiepenger mv.). Automatisering av behandling av sykepengesaker vil gi store gevinster, da denne ytelsen omfatter et stort antall saker. I 2019 ble det behandlet 2,6 millioner sykepengesøknader, fordelt på ca. 610 000 sykepengesaker. (En sak kan ha flere søknader om forlengelse).

2.2 Gjeldende rett

2.2.1 Regelverket for sykepenger (folketrygdloven kapittel 8)

Retten til sykepenger følger av folketrygdloven kapittel 8. Formålet med sykepenger er å kompensere for bortfall av arbeidsinntekt for yrkesaktive personer som er arbeidsuføre på grunn av sykdom eller skade. Det er krav om minst fire ukers forutgående yrkesaktivitet (opptjeningstid), og at inntektsgrunnlaget minst må svare til halvparten av folketrygdens grunnbeløp (G), for at man skal få rett til sykepenger. Per 1. mai 2020 er 0,5 G lik 50 675 kroner. Sykepenger skal graderes dersom den sykmeldte delvis kan arbeide. Sykepenger kan graderes ned til 20 prosent.

Sykepengene blir beregnet ut fra inntekten en nærmere bestemt periode før man ble syk (sykepengegrunnlaget). Sykepengegrunnlaget kan ikke overstige seks G, og maksimalt sykepengegrunnlag er dermed 608 106 kroner per 1. mai 2020.

For arbeidstakere beregnes sykepengene etter ulike regler i arbeidsgiverperioden (etter § 8-28 de første 16 fraværsdagene) og trygdeperioden (etter § 8-30 fra 17. fraværsdag). Sykepenger til arbeidstakere gis med 100 prosent av sykepengegrunnlaget fra første fraværsdag. Sykepenger til frilansere gis med 100 prosent av sykepengegrunnlaget fra 17. fraværsdag. Selvstendig næringsdrivende gis sykepenger med 80 prosent av grunnlaget fra 17. fraværsdag. Frilansere og selvstendig næringsdrivende kan mot særskilt premie tegne forsikring som kan gi rett til tilleggssykepenger med 100 prosent kompensasjon fra første fraværsdag.

Sykepenger fra trygden ytes som hovedregel i 248 dager (tilsvarer 52 uker). For arbeidstakere dekker arbeidsgiver sykepenger de første 16 fraværsdagene, mens frilansere og selvstendig næringsdrivende må dekke disse selv (ventetid), med mindre de har tegnet forsikring for tilleggssykepenger. En sykepenge dag telles uavhengig om det tas ut fulle eller graderte sykepenger.

Den sykmeldte har plikt til å gi opplysninger til arbeidsgiveren og Arbeids- og velferdsetaten om egen funksjonsevne, og til å bidra med hensikts-

messige tiltak for å utprøve funksjonsevnen. Medvirkningsplikten gjelder også utarbeiding og gjennomføring av oppfølgingsplaner, samt deltakelse i dialogmøter med arbeidsgiver og eventuelt sykmelder (behandlende lege). Det foreligger også en plikt for den sykmeldte så tidlig som mulig og senest inne åtte uker, å prøve seg i aktivitet (aktivitetsplikt) unntatt når medisinske grunner klart er til hinder for slik aktivitet. Brudd på disse pliktene kan føre til at sykepengene faller bort.

Gjeldende rett knyttet til de konkrete bestemmelsene som foreslås endret, omtales sammen med endringsforslagene i punkt 4.

Departementet gjør oppmerksom på at det i forbindelse med koronapandemien er vedtatt enkelte særregler på sykepengeområdet i forskrift av 20. mars 2020 nr. 368 – Midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien. Denne proposisjonen berører ikke disse særskilte reglene.

2.2.2 Regelverket for pleiepenger (folketrygdloven kapittel 9)

Retten til pleiepenger følger av folketrygdloven kapittel 9. Formålet med pleiepenger er å kompensere for bortfall av arbeidsinntekt for yrkesaktive personer som ikke kan arbeide fordi de har omsorg for et barn under 18 år som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie på grunn av sykdom, skade eller lyte. Dersom barnet er i en etablert tilsynsordning deler av dagen, skal pleiepengene graderes. Ved graderingen tas det hensyn til hvorvidt omsorgspersonen ikke kan være i arbeid mens andre har tilsyn med barnet. Det er aktuelt der omsorgspersonen trenger hvile fordi hun/han ikke får tilstrekkelig søvn om natten fordi barnet har behov for tilsyn og pleie, eller der omsorgspersonen må være i beredskap selv om barnet har tilsyn av andre. Pleiepenger kan graderes ned til 20 prosent. Retten til pleiepenger faller bort når pleieforholdet opphører eller når barnet fyller 18 år. Til et medlem som har omsorg for en person med utviklingshemming som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie på grunn av en livstruende eller annen svært alvorlig sykdom eller skade, gis det pleiepenger uten hensyn til aldersgrensen. Dersom barnet dør i stønadsperioden kan det fortsatt gis pleiepenger i inntil seks uker eller tre måneder, avhengig av hvor lenge stønadsforholdet har vart før dødsfallet.

Reglene for opptjening og beregning av pleiepenger er de samme som for sykepenger. Se punkt 2.2.1.

Gjeldende rett knyttet til de konkrete bestemmelsene som foreslås endret, omtales sammen med endringsforslagene i punkt 4.

Departementet gjør oppmerksom på at det i forbindelse med koronapandemien er vedtatt enkelte særregler på sykepengeområdet i forskrift av 20. mars 2020 nr. 368 – Midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien. Denne proposisjonen berører ikke disse særskilte reglene.

2.2.3 Særlig om internasjonale avtaler som har innvirkning på regelverket som er omhandlet i proposisjonen.

Avtalen om Det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområde av 2. mai 1992 (EØS-avtalen) gjør Norge til en del av EUs indre marked. Reglene i EU om fritt varebytte og fri bevegelighet for personer, tjenester og kapital – de såkalte «fire frihetene» – er gjennomført i norsk rett ved lov av 27. november 1992 nr. 109 om gjennomføring av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) mv.

Utgangspunktet ved enhver EØS-rettslig vurdering av trygdeytelser og stønader er hovedprinsippene om fri flyt av personer og etableringsretten (for selvstendig næringsdrivende og tjenesteytere/-mottagere) i EØS-avtalens art. 28 og 31. Disse forbyr nasjonale regler og praksis som direkte eller indirekte diskriminerer på grunn av nasjonalitet eller utgjør en restriksjon på fri bevegelighet.

Trygdeforordning 883/2004 (som erstattet forordning 1408/71) ble innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteéns beslutning nr. 76/2011 av 1. juli 2011, som trådte i kraft 1. juni 2012. Trygdeforordningen er videre supplert av reglene i den tilknyttede forordning 987/2009 (gjennomføringsforordningen), som inneholder en rekke administrative bestemmelser.

Trygdeforordningen tar sikte på å koordinere og ikke harmonisere EØS-statenes nasjonale trygdelovgivning.

For personer som er omfattet av trygdeforordningen, (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009, (i utgangspunktet EØS-borgere samt statsløse og flykninger bosatt i EØS-stater, og deres familiedømmer) vil opphold i andre EØS-land likestilles med opphold i Norge når bestemmelsen stiller krav til opphold i Norge for å få rett til ytelsen. Sykepenger og pleiepenger anses som kontantytelser ved sykdom, og er omfattet av bestemmelsene i disse forordningene.

Etter *Nordisk konvensjon om trygd (12-06-2012 nr. 18)* artikkel 4 utvides anvendelsen av forordning (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009 til å gjelde for alle personer som er omfattet av konvensjonen og som er bosatt i et nordisk land. Dette er av særlig betydning for Danmark, Island og Norge som, i motsetning til Finland og Sverige, ikke anvender forordning (EF) nr. 859/2003 om

utvidelse av de europeiske koordineringsreglene til også å gjelde for tredjelandborgere. Gjennom den nordiske konvensjonen reguleres trygdeforholdet for alle personer som arbeider, bor eller oppholder seg i Norden, fra og med 1. mai 2015 inklusive Grønland og Færøyene, av EØS-avtalens trygdebestemmelser.

3 Om høringen

3.1 Høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet flere endringer i folketrygdlovens kapittel 8 og kapittel 9. Formålet med forslagene var primært forenkling for brukere og for Arbeids- og velferdsforvaltningen. Brukere som ønsker det, skal kunne søke om tjenester og ytelser og kommunisere med etaten digitalt på det tidspunktet det passer for den enkelte. Arbeids- og velferdsetaten utvikler systemer og løsninger som skal effektivisere, digitalisere og automatisere saksbehandlingen. En digitalisering av saksbehandlingen frigjør ressurser som etaten kan bruke til å behandle kompliserte saker, og til kommunikasjon og veiledning av brukere som trenger personlig oppfølging. Noen av forslagene innebærer realitetsendringer, mens andre er av ren lovteknisk karakter. Dette redegjøres nærmere for under omtalen av de enkelte forslagene.

Høringsnotatet ble offentliggjort på departementets hjemmesider 8. januar 2020 med høringsfrist 8. april 2020. Høringsnotatet ble sendt direkte til følgende instanser:

Departementene

Arbeids- og velferdsdirektoratet
 Arbeidsforskningsinstituttet
 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 Barneombudet
 Datatilsynet
 Direktoratet for arbeidstilsynet
 Helsedirektoratet
 Fylkesmennene
 Likestillings- og diskrimineringsombudet
 Norsk senter for menneskerettigheter
 Pasientombudene
 Regjeringsadvokaten
 Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI)
 Statens helsetilsyn
 Statens pensjonskasse
 Statens råd for likestilling av funksjonshemmede
 Statistisk sentralbyrå (SSB)
 Statlige høgskoler
 Trygderetten

Universitetene

Sametinget
 Stortingets ombudsmann for forvaltningen (Sivilombudsmannen)

Kommunene

De regionale helseforetakene
 Frischsenteret

Akademikerne
 Arbeiderbevegelsens Arbeidsgiverforening
 Arbeidsgiverforeningen Spekter
 Arbeidsgiverorganisasjon for samvirkeforetak (SAMFO)
 Arbeidssamvirkenes Landsforening (ASVL)
 Autismeforeningen i Norge
 Barnekreftforeningen
 Cerebral Parese-foreningen
 Den norske advokatforening
 Den norske jordmorforening
 Den norske legeforening
 Fagforbundet
 Fellesorganisasjonen
 Finans Norge
 Foreldre/foresatte til ME syke barn og unge
 Foreningen for barnepalliasjon (FFB)
 Foreningen for hjertesyke barn
 Foreningen for Intensiv Stimulering av Hjerne-skadde (FISH)
 Forskningsstiftelsen Fafo
 Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO)
 Handikappede Barns Foreldreforening
 Institutt for samfunnsforskning
 Juridisk Rådgivning for Kvinner (JURK)
 Jushjelpa i Midt-Norge
 Juss-Buss
 Jussformidlingen
 Jushjelpa i Nord-Norge
 KA – Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter
 Kommunal Landspensjonskasse (KLP)
 Kreftforeningen
 KS – Kommunesektorens organisasjon
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)

LO-Kommune
 LO-stat
 ME Nettverket i Norge
 ME-foreningen
 Nasjonal kompetansetjeneste for sjeldne diagnoser (OUS)
 Nasjonalforeningen for folkehelsen
 Norges Handikapforbund
 Norges Juristforbund
 Norges Kvinne- og Familieforbund
 Norsk Barnekirurgisk forening
 Norsk Barnelegeforening
 Norsk Epilepsiforbund
 Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU)
 Norsk pasientforening
 Norsk Psykologforening
 Norsk Revmatikerforbunds barne- og ungdoms-avdeling (BURG Norge)
 Norsk Spielmeier-Vogt Forening
 Norsk Sykepleierforbund
 Norsk Tjenestemannslag (NTL)
 Norsk Tourette Forening
 Norske Kvinners Sanitetsforening (NKS)
 Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
 Personskadeforbundet LTN
 Private sykehus
 Pårørendealliansen
 Ryggmargsbrokk- og hydrocephalusforeningen
 Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO)
 Samfunnsøkonomene
 SMB Norge
 Uføres landsforbund
 Uføres Landsorganisasjon
 UNIO
 Ups & Downs
 Virke
 Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (YS)

Departementet mottok høringssvar fra 28 instanser. Følgende 19 instanser hadde realitetsmerknader til forslagene:

Samferdselsdepartementet

Arbeids- og velferdsdirektoratet
 Statens helsetilsyn

Kautokeino kommune
 Larvik kommune

Helse Sør-Øst

Den norske advokatforening
 Den norske legeforening

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO)
 Foreningen for hjertesyke barn
 Foreningen ME-foreldrene
 Jussbuss
 Kreftforeningen
 LO Norge
 Norsk forbund for utviklingshemmede
 Norsk psykologforening
 Rettspolitisk forening
 Velferdsalliansen
 Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (YS)

Disse høringsinstansene har uttalt at de ikke har merknader til forslaget:

Forsvarsdepartementet
 Helse- og omsorgsdepartementet
 Justis- og beredskapsdepartementet
 Klima- og miljødepartementet
 Landbruks- og matdepartementet
 Utenriksdepartementet

Datatilsynet
 Regjeringsadvokaten
 Statistisk sentralbyrå (SSB)

3.2 Generelle innspill fra høringsinstansene

Flere høringsinstanser kommenterer arbeidet med digitalisert kommunikasjon og saksbehandling. De viser til viktigheten av å ivareta hensynet til at også personer uten muligheter til digital kommunikasjon skal kunne kommunisere med Arbeids- og velferdsforvaltningen og få sine rettigheter ivaretatt på en god måte.

Jussbuss skriver at de ser at en god digital plattform kan bidra til en god brukeropplevelse for mange. De fremhever samtidig at ikke alle borgere behersker digitale løsninger like godt. For mange av *Jussbuss* sine klienter bidrar digitalisering til at systemet blir mindre tilgjengelig. De påpeker at digitale løsninger vil være kurante for de som har enkle saker, hvor lovreglene gir relativt klare svar på rettsspørsmålene. Derimot vil digitale løsninger ofte kunne virke forvirrende og lite forutsigbart for de mer særegne tilfellene, hvor folketrygdlovens medisinskfaglige og sterkt skjønnsmessige uttrykk gir lite veiledning. I slike tilfeller vil menneskelig kontakt mellom etat og bruker være helt nødvendig for å hjelpe. *Jussbuss* fremhever at hensynet til effektivisering og forenkling i forvaltningen ikke må gå på bekostning av brukernes behov for oppfølging og hjelp. De digi-

tale løsningene kan by på problemer for mange som enten ikke har tilgang på IKT-systemer rent fysisk, eller ikke har nødvendig kunnskap til å nyttiggjøre seg disse løsningene. Dette perspektivet må tas i betraktning når man går inn for flere digitale løsninger.

LO Norge og Norsk psykologforening gir uttrykk for tilsvarende bekymring.

Kautokeino kommune påpeker dessuten at de digitale selvbetjeningssystemene ikke er på samisk, og at all kommunikasjon derfor må foregå på norsk eller engelsk. Kommunen uttaler at den ikke kan se at selvbetjeningsløsningene er til nytte for den samisktalende befolkningen, og at digitaliseringen som er gjennomført, har lav samfunnsmessig merverdi for den samiske befolkningen.

Departementet understreker at det å legge til rette for digital kommunikasjon ikke skal ekskludere personer som ønsker å kommunisere på annen måte. Gjennom NAV Kontaktsenter og Nav-kontorene kan brukere få personlig veiledning, oppfølging og avklaring ut fra sine behov. Når flere tar i bruk selvbetjeningsløsninger frigjøres tid i Nav-kontorene til å hjelpe dem som ønsker personlig kontakt og har behov for tettere oppfølging. Dette kan for eksempel være å bistå brukere i selvbetjeningsløsninger, eller å fylle ut og sende inn søknader på papir. Ved behov skal Nav-kontorene sørge for tolk i forkant av veiledningssamtalen for sikre at brukeren kan kommunisere med Arbeids- og velferdsforvaltningen.

4 Endringsforslagene

4.1 Aktivitetsplikt og medvirkningsplikt samles i § 8-8

4.1.1 Gjeldende rett

Av folketrygdloven § 8-4 andre ledd framgår det at for å få rett til sykepenger må den sykmeldte så tidlig som mulig og senest innen åtte uker prøve seg i arbeidsrelatert aktivitet (aktivitetsplikten). Kravet gjelder i hele sykefraværsperioden og Arbeids- og velferdsetaten skal til enhver tid vurdere om den sykmeldte fyller dette kravet. Ved åtte uker skal den sykmeldte være i arbeidsrelatert aktivitet, unntatt når medisinske grunner klart er til hinder for slik aktivitet. Det kan unntaksvis likevel ytes sykepenger utover åtte uker dersom arbeidsrelaterte aktiviteter ikke kan gjennomføres på arbeidsplassen.

Etter folketrygdloven § 8-8 har den sykmeldte en plikt til å medvirke når det gjelder egen sak. Medvirkningsplikten innebærer at den sykmeldte har plikt til å gi opplysninger til arbeidsgiveren og Arbeids- og velferdsetaten om egen funksjonsevne og bidra til at hensiktsmessige tiltak for tilrettelegging av arbeidet og utprøving av funksjonsevnen blir utredet og iverksatt. Bestemmelsen viser også til folketrygdloven § 21-3, der det framgår at den sykmeldte har plikt til å gi opplysninger og gi de dokumentene som er nødvendige for at etaten skal kunne vurdere om man (fortsatt) har rett til ytelsen. Den sykmeldte plikter videre å medvirke ved utarbeiding og gjennomføring av oppfølgingsplaner og delta i dialogmøter som nevnt i arbeidsmiljøloven § 4-6 og folketrygdloven § 8-7 a.

Retten til sykepenger faller etter § 8-8 bort dersom den sykmeldte uten rimelig grunn nekter å gi opplysninger eller medvirke til utredning, eller uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering, tilrettelegging av arbeid og arbeidsutprøving eller arbeidsrettede tiltak. Retten faller også bort dersom den sykmeldte uten rimelig grunn unnlater å medvirke ved utarbeiding og gjennomføring av oppfølgingsplaner, eller unnlater å delta i dialogmøter. Bestemmelsen viser også til folketrygdloven

§ 21-8, der det framgår at en ytelse kan avslås eller holdes tilbake dersom man uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller arbeidsrettede tiltak.

4.1.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet å samle kravene til aktivitet og medvirkning for personer som mottar sykepenger, som i dag står i både § 8-4 og § 8-8, i én paragraf, i folketrygdloven § 8-8. Dette er et teknisk forenklingstiltak som vil gi bedre sammenheng i regelverket på sykepengeområdet.

4.1.3 Høringsinstansenes syn

Norsk forbund for utviklingshemmede, Krefthforeningen, YS, Kautokeino kommune og Arbeids- og velferdsdirektoratet har uttalt seg om forslaget, og alle støtter det.

4.1.4 Departementets vurderinger og forslag

Departementet anser det oversiktlig og ryddig å samle krav til aktivitet og medvirkning i løpet av sykepengeperioden i samme paragraf. På denne måten vil kravene til aktivitet og medvirkning kunne leses samlet. Departementet opprettholder derfor forslaget om at aktivitetsplikten som i dag er hjemlet i § 8-4 andre ledd, flyttes til § 8-8, med noen språklige justeringer av teksten. Dette vil gi bedre sammenheng i regelverket og gjøre det enklere å forstå hva aktivitetsplikt og medvirkningsplikt innebærer, og hva som forventes av den sykmeldte. Videre vil det harmonisere bedre med regelverket for arbeidsavklaringspenger, hvor aktivitetsplikten og medvirkningsplikten er hjemlet i én paragraf, se folketrygdloven § 11-7 første og andre ledd. Endringen innebærer ingen materielle endringer i kravene til aktivitet og medvirkning.

Departementet foreslår videre at det presiseres at den sykmeldte som hovedregel skal være i arbeidsrelatert aktivitet. I dag er formu-

leringen i lovteksten at vedkommende så tidlig som mulig, og senest innen åtte uker, «skal prøve seg» i arbeidsrelatert aktivitet. Dette kan misforstås, slik at man tror det er tilstrekkelig for å oppfylle vilkåret at man har prøvd å være i arbeidsrelatert aktivitet før åtteukerstidspunktet. Ut fra formålet med kravet anses det utvilsomt at kravet til aktivitet gjelder gjennom hele sykefraværsperioden, og at det ikke er nok til å oppfylle vilkåret at man har prøvd å være i aktivitet før åtteukerstidspunktet. Det vises også til forarbeidene til loven. Krav til å være i aktivitet kom inn i § 8-4 andre ledd ved lov av 18 juni 2004 nr. 41. I Ot.prp. nr. 48 (2003–2004) framgår følgende under punkt 5.1:

«Det foreslås å ta inn et aktivitetskrav i nytt annet ledd i § 8-4 for å få rett til sykepenger unntatt når medisinske grunner klart er til hinder for det. Dette kravet skal gjelde for alle sykmeldte. Det skal foreligge en klar medisinsk dokumentasjon som underbygger at arbeidsrelatert aktivitet ikke er mulig eller tilrådelig.»

Videre framgår det følgende av proposisjonens punkt 5.3.2:

«Det foreslås at legen i forbindelse med første gangs og senere sykmeldinger alltid skal vurdere om vedkommende kan være i arbeid eller arbeidsrelatert aktivitet.

Av dette følger at legen alltid skal vurdere om det er tungtveiende medisinske grunner til at personen bør være borte fra arbeidet. Dersom legen mener at sykmelding er nødvendig, skal gradert sykmelding være første alternativ, dernest skal aktiv sykmelding vurderes.»

Departementet foreslår at ordene «skal prøve seg» tas ut av loven, og at det skal framgå av § 8-8 andre ledd at den sykmeldte så tidlig som mulig, og senest innen åtte uker, skal «være» i arbeidsrelatert aktivitet. Unntakene fra kravet til aktivitet beholdes uendret. Endringen er en presisering og tydeliggjøring av gjeldende rett.

Som en konsekvens av endringen i andre ledd, foreslås det å fastsette i § 8-8 tredje ledd at retten til sykepenger faller bort dersom den sykmeldte unnlater å være arbeidsrelatert aktivitet som nevnt i andre ledd.

Det vises til forslaget til endringer i folketrygdloven §§ 8-4 og 8-8.

4.2 Presisering av perioden for rett til sykepenger i utlandet utenfor EØS i § 8-9 tredje ledd

4.2.1 Gjeldende rett

Det er et vilkår for å få rett til sykepenger at man er medlem av folketrygden og oppholder seg i Norge, jf. folketrygdloven § 8-9 første ledd.

Avtalen om Det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområde av 2. mai 1992 (EØS-avtalen) gjør Norge til en del av EUs indre marked. Reglene i EU om fritt varebytte og fri bevegelighet for personer, tjenester og kapital – de såkalte «fire frihetene» – er gjennomført i norsk rett ved lov av 27. november 1992 nr. 109 om gjennomføring av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) mv. For personer som er omfattet av trygdeforordningen, (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009 (EØS-borgere samt statsløse og flyktninger bosatt i EØS-stater, og deres familiemedlemmer), vil opphold i andre EØS-land likestilles med opphold i Norge. Sykepenger kan ikke avslås bare med den begrunnelse at man skal oppholde seg i et annet EØS-land. Vilklårene i folketrygdloven for øvrig for rett til å motta sykepenger må uansett være oppfylt. Se nærmere om forholdet til internasjonale avtaler under punkt 2.2.3.

Personer som oppholder seg utenfor EØS, kan i noen tilfeller likevel ha rett til sykepenger. Denne retten er nærmere regulert i § 8-9 andre og tredje ledd.

Etter folketrygdloven § 8-9 andre ledd kan det ytes sykepenger i utlandet til personer som er medlem etter folketrygdloven §§ 2-5, 2-6 eller 2-8. Det gjelder personer som er pliktige medlemmer av folketrygden etter særlige bestemmelser, som for eksempel utsendte i den norske stats tjeneste, og personer som er frivillige medlemmer i folketrygden under opphold i utlandet. Videre kan det også ytes sykepenger til personer som er innlagt i helseinstitusjon for norsk offentlig regning, eller som får oppholdet dekket etter avtale med et annet land om trygd.

Etter folketrygdloven § 8-9 tredje ledd kan et medlem etter søknad få rett til sykepenger i en «begrenset periode» under opphold i utlandet. Kravet om å søke for å få rett til sykepenger under opphold i utlandet gjelder for utenlandsopphold utenfor EØS for de som er omfattet av forordningen. Innenfor EØS er Arbeids- og velferdsetatens praksis at det ikke kreves søknad for å beholde sykepengene. Om det er mulig å stille krav om søknad når man tar med kontantytelse til annet

EØS-land, er blant de spørsmålene som Høyesterett har bedt om en rådgivende uttalelse på fra EFTA-domstolen (Case E-8/20 Criminal proceedings against N). Arbeids- og velferdsetatens praksis vil bli vurdert på ny i lys av utfallet av Høyesteretts behandling av nevnte sak.

For å få rett til sykepenger etter tredje ledd, må medlemmet godtgjøre at utenlandsoppholdet ikke vil forverre helsetilstanden, forlenge arbeidsuførheten eller hindre Arbeids- og velferdsetatens kontroll og oppfølging. I dag vurderes søknaden ut fra lengde på oppholdet søknaden gjelder, uten at det legges avgjørende vekt på eventuelle tidligere utenlandsopphold. Retten til å beholde sykepenger i henhold til § 8-9 tredje ledd beror i dag på en skjønnsmessig vurdering som gjøres av Arbeids- og velferdsetaten. Det må i hvert enkelt tilfelle tas stilling til hva som skal regnes som en «begrenset periode», om utenlandsoppholdet vil kunne forverre helsetilstanden, forlenge arbeidsuførhet eller hindre oppfølging. Søknadsprosessen er lik uavhengig av lengden på oppholdet.

4.2.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet ble det foreslått å gjøre en presisering i bestemmelsen i folketrygdloven § 8-9 tredje ledd om rett til sykepenger i en begrenset periode ved opphold i utlandet utenfor EØS. Ved å endre ordlyden i bestemmelsen fra «en begrenset periode» til «fire uker i en tolv månedersperiode», ville departementet redusere usikkerhet knyttet til retten til å beholde sykepenger ved opphold utenfor EØS. Formålet er forenkling og økt likebehandling ved at det ikke skal være opp til etatens skjønn å vurdere lengden på utenlandsoppholdet. Det vil fortsatt være en forutsetning at de øvrige vilkårene for unntak er oppfylt.

Det ble også foreslått å endre lovteksten slik at det framgår at det er en forutsetning for å få rett til sykepenger under utenlandsopphold at det er avklart med arbeidsgiver og sykmelder at utenlandsoppholdet ikke vil være til hinder for planlagt aktivitet og behandling. Kravet om at medlemmet må godtgjøre at utenlandsoppholdet ikke vil forverre helsetilstanden eller forlenge arbeidsuførheten ble foreslått tatt ut av bestemmelsen. Dette kravet vil fanges opp av avklaringen som må gjøres med arbeidsgiver og sykmelder.

Som følge av forslag til endringer i § 8-9, foreslo departementet en språklig endring i § 9-4. Dette er nødvendig for å videreføre dagens bestemmelse om at det kan gis rett til ytelse etter kapittel 9 i utlandet i inntil åtte uker i løpet av en tolv måneders periode. Videre ble det foreslått pre-

sisert at mottakeren må informere Arbeids- og velferdsetaten om utenlandsopphold, men at det ikke lenger skal være plikt til å søke om dette.

4.2.3 Høringsinstansenes syn

Blant de høringsinstansene som har uttalt seg om det, er det delte meninger om forslaget om å sette en grense for utenlandsopphold på fire uker.

Høringsinstansene som er kritiske til forslaget, viser primært til at en lovbestemt grense er lite fleksibel, og at en slik grense vil ramme personer som har gode grunner til å ville oppholde seg lengre i utlandet mens de er arbeidsuføre på grunn av sykdom. Det vises til at staten ikke bør begrense individers bevegelsesfrihet mer enn det er saklig grunn til.

Legeforeningen mener at en fire ukers grense på rett til sykepenger under utenlandsopphold vil kunne ha uheldige helsemessige konsekvenser for pasienter med sykdomstilstander som bedres i et annet klima. Det bør opprettholdes en skjønnsmessig vurdering, slik at disse pasientene ikke blir tvunget til å oppholde seg i Norge for å motta sykepenger.

Advokatforeningen mener at forslaget føyer seg inn i rekken av tilsvarende endringer som tidligere er innført, blant annet for arbeidsavklaringspenger og overgangsstonad. Generelt er det uheldig at staten bruker rett til ytelse som brekkstang for å begrense individets alminnelige bevegelsesfrihet. Et saklig kriterium vil stadig være at søkeren må godtgjøre at utenlandsoppholdet ikke går ut over den helsemessige prognosen eller muligheten for oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Å innføre en grense på fire uker uten hensyn til om det er holdepunkter for at utenlandsoppholdet vil forverre helsetilstanden, forlenge arbeidsuførheten eller hindre etatens kontroll og oppfølging, fremstår bare som en formynderisk begrensning på individets alminnelige bevegelsesfrihet.

Høringsinstansene som støtter forslaget, viser til departementets begrunnelse.

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) mener det er rimelig at det settes noen begrensninger på varigheten på opphold i utlandet utenfor EØS-området. *FFO* mener imidlertid at grensen burde være 5 uker (30 virkedager) – og viser til at de fleste arbeidstakere har mulighet til 5 ukers ferie.

Arbeids- og velferdsdirektoratet viser i sin høringsuttalelse til at etter dagens regelverk og praksis, er det mulig å få innvilget opptil flere utenlandsopphold med en varighet på opptil fire

uker i løpet av sykmeldingsperioden. Forslaget til presisering av § 8-9 innebærer således en innskrenking av den sykmeldtes rettigheter, sammenlignet med dagens § 8-9 og praktiseringen av denne. Videre mener direktoratet at § 9-4 i større grad bør gjenta vilkårene i § 8-9 der disse er relevante, fremfor å vise til dem. Direktoratet mener dette vil lette forvaltningen av bestemmelsen.

4.2.4 Departementets vurderinger og forslag

For å få rett til sykepenger, må man være arbeidsufør som følge av funksjonsnedsettelse som klart skyldes sykdom eller skade. Det skal til enhver tid vurderes om medlemmet kan være i aktivitet, og om gradert sykmelding skal gis. Det er derfor krav til aktivitet og medvirkning fra den sykmeldte selv og krav til oppfølging og kontroll fra Arbeids- og velferdsetaten. Det er avgjørende for oppslutningen om velferdsordningene at man kan ha tillit til at de ikke utbetales til personer som ikke fyller vilkårene.

Det er åpenbart at mulighetene for aktiv oppfølging av den sykmeldte er vanskeligere både for arbeidsgiver, lege og etaten når den sykmeldte oppholder seg langt unna. Når man vurderer hensynet til den enkeltes bevegelsesfrihet opp mot muligheten for å sikre aktivitet, medvirkning og oppfølging, er det relevant å ta hensyn til hvor lange utenlandsopphold som anses som vanlig for personer som er i arbeid. Bestemmelsen praktiseres i dag slik at et opphold på ca. fire uker er å regne som «en begrenset periode». Det er i praksis også godtatt flere utenlandsopphold på fire uker i løpet av et år. Rettspraksis gir ikke en entydig standard på hva som ligger i begrepet «begrenset periode».

Trygderetten har i flere kjennelser sagt at det må en individuell vurdering til i hvert enkelt tilfelle. Det vises til TRR-2013-756, hvor Trygderetten blant annet uttalte følgende: «I praksis har man godtatt et opphold på fire uker i utlandet som en «begrenset periode» i henhold til folketrygdloven § 8-9 tredje ledd.» I Trygderettens kjennelse med ankenummer TRR-2010-349 ble et utenlandsopphold på fem uker ansett for å falle utenfor begrepet «en begrenset periode». Det vises videre til Trygderettens kjennelse med ankenummer TRR-2010-2137, hvor retten uttaler: «Retten viser til at NAVs oppfølging av sykmeldte som hovedregel skal foregå i Norge, og at av den grunn normalt ikke gis dispensasjon fra oppholdsvilkåret i folketrygdloven § 8-9 for så langvarige opphold i utlandet som den aktuelle søk-

naden gjelder for. Dette må også ses i sammenheng med de lovbestemte krav som stilles til dokumentasjon av arbeidsuførheten.» Den aktuelle saken gjaldt et utenlandsopphold på tre måneder.

Departementet mener at det er en fordel om sammenlignbare situasjoner reguleres mest mulig likt. For retten til å motta arbeidsavklaringspenger under utenlandsopphold, jf. folketrygdloven § 11-3 tredje ledd, er det (for opphold utenfor EØS-området for de som er omfattet av forordningen) satt en grense på fire uker per kalenderår. Departementet vil bemerke at fire ukers utenlandsopphold samsvarer godt med det som vanligvis er praktisk mulig for arbeidstakere med lovbestemt ferie.

Departementet mener at hensynet til forutberegnelighet, likebehandling og forenklet saksbehandling er sterke argumenter for en lovfestet grense. Med en lovbestemt grense vet alle hva de kan forvente at det gis samtykke til. For Arbeids- og velferdsetaten vil saksbehandlingen bli mindre skjønnspreget, enklere og mer effektiv, noe som vil sikre likere behandling av sakene. Videre vil endringene muliggjøre automatisering av saksbehandlingen og dermed medføre en vesentlig tidsbesparing for etaten, noe som også vil være en fordel for den enkelte i form av kortere saksbehandlingstid. Departementet mener disse fordelene veier opp for at en mindre gruppe mister muligheten til å oppholde seg lengre tid i utlandet hvert år. I november og desember 2019 utgjorde søknader om utenlandsopphold utover fire uker henholdsvis 95 saker og 101 saker.

Departementet foreslår etter dette at det tas inn i § 8-9 tredje ledd første punktum at det etter søknad kan gis rett til sykepenger under opphold i utlandet i inntil fire uker i løpet av en tolv måneders periode.

I § 8-9 tredje ledd andre punktum framgår det at medlemmet må godtgjøre at utenlandsoppholdet ikke vil forverre helsetilstanden, forlenge arbeidsuførheten eller hindre Arbeids- og velferdsetatens kontroll og oppfølging. Det er ikke tydeliggjort hva det innebærer eller hvordan den sykmeldte skal godtgjøre at oppholdet ikke vil forverre helsetilstanden eller forlenge arbeidsuførheten. Det er et ønske om at sykmeldte skal komme raskest mulig tilbake i jobb. Det er da viktig at hver enkelt får den behandling og gjennomfører den aktivitet som skal til for å lykkes med å komme tilbake i arbeidslivet. Der som et utenlandsopphold medfører at nødvendig aktivitet og behandling må utsettes, er dette uheldig og uønsket. Departementet foreslår der-

for at gjeldende formulering erstattes av at det skal være avklart med arbeidsgiver og sykmelder at utenlandsoppholdet ikke vil være til hinder for planlagt aktivitet og behandling. I dette ligger også en forutsetning om at sykmelder er enig i at utenlandsoppholdet ikke vil forverre helsetilstanden og dermed forlenge arbeidsuførheten.

Gjeldende vilkår om at utenlandsoppholdet ikke vil hindre Arbeids- og velferdsetatens kontroll og oppfølging videreføres med noen språklige endringer.

Bestemmelsene i folketrygden § 8-9 er gjort gjeldende også for ytelser etter kapittel 9 (omsorgspenger, opplæringspenger og pleiepenginger), se § 9-4. Det er som hovedregel et vilkår om å oppholde seg i Norge for å få rett til ytelse etter kapittel 9. EØS-avtalen medfører at opphold i andre EØS-land likestilles med opphold i Norge for dem som er omfattet av forordningen (se punkt 2.2.3 og 4.2.1).

I § 9-4 er det direkte regulert at med «begrenset periode» menes åtte uker i løpet av en tolv måneders periode, for mottaker av ytelse etter kapittel 9. Forskjellen på lengde på forslag på sykepenginger og gjeldende rett etter kapittel 9 er begrunnet med at det for mottakere av ytelse etter kapittel 9 ikke er noe krav om å være i arbeidsrettet aktivitet.

Som følge av forslag til endringer i § 8-9, foreslår departementet en språklig endring i § 9-4 for å videreføre dagens bestemmelse om at det kan gis rett til pleiepenginger mv. i utlandet inntil åtte uker i løpet av en tolv måneders periode. Med vekt på høringsuttalelsen fra *Arbeids- og velferdsdirektoratet* foreslår departementet å ta inn de relevante unntakene fra § 8-9 i § 9-4, fremfor den henvisningen som er i bestemmelsen i dag. Dette innebærer ingen realitetsendring, men gjør det lettere å lese og forstå bestemmelsen. Departementet foreslår også at det i § 9-4 presiseres at mottakeren må informere Arbeids- og velferdsetaten om utenlandsoppholdet. Det skal ikke lenger være plikt til å søke om utenlandsopphold, slik reglene er i § 8-9. For ytelser etter kapittel 9 er det ikke krav til aktivitet eller oppfølging av bruker på samme måte som når det gjelder sykepenginger, og informasjon om utenlandsoppholdet anses derfor å være tilstrekkelig. Informasjon bør gis før utenlandsoppholdet starter, slik at det er mulig for etaten å kontrollere at utenlandsoppholdet er innenfor gitte rammer i forkant av utbetaling.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven §§ 8-9 og 9-4.

4.3 Teknisk rettelse av antall sykepengedager i § 8-12

4.3.1 Gjeldende rett

Arbeidsgiver betaler sykepenginger til en arbeidstaker de første 16 fraværslagene (arbeidsgiverperioden), mens trygden betaler fra 17. fraværslag (trygdeperioden). Frilansere og selvstendig næringsdrivende som ikke har tegnet særskilt forsikring, får først sykepenginger fra trygden fra 17. fraværslag og må dekke de første 16 dagene selv (ventetid). Trygdeperioden varer i 248 dager (52 uker). Dette følger av folketrygdloven § 8-12 første ledd som sier at når en arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende eller frilanser har mottatt sykepenginger fra trygden i til sammen 248 dager i de siste tre årene, opphører retten til sykepenginger fra trygden. Videre sier bestemmelsen i første ledd siste punktum at dersom trygden yter sykepenginger i de første 16 kalenderdagene eller to ukene, ytes det sykepenginger i opp til 260 dager.

4.3.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet å fjerne «eller to ukene» fra denne setningen i § 8-12 første ledd tredje punktum: «Dersom trygden yter sykepenginger i de første 16 kalenderdagene eller to ukene, ytes det sykepenginger i opptil 260 dager», da det ikke lenger forekommer tilfeller hvor trygden yter sykepenginger for de første to ukene.

4.3.3 Høringsinstansenes syn

Det er ikke kommet motforestillinger mot forslaget fra høringsinstansene.

4.3.4 Departementets vurderinger og forslag

Formuleringen «de første 16 kalenderdagene eller to ukene» i § 8-12 første ledd er misvisende, da det ikke lenger forekommer tilfeller hvor trygden yter sykepenginger for de første to ukene.

Arbeidsgiverperioden og ventetiden for rett til sykepenginger for selvstendig næringsdrivende og frilansere var tidligere to uker, men er nå 16 dager. Det er ingen grupper som har ventetid i to uker før det gis rett til sykepenginger fra trygden og hvor trygden likevel kan yte sykepenginger fra første til 14. fraværslag, dvs. i to uker slik som formuleringen i folketrygdloven § 8-12 første ledd siste punktum åpner for.

Departementet foreslår å fjerne henvisningen til to uker i bestemmelsen.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 8-12.

4.4 Begrense valgretten ved samtidig rett til sykepenger og arbeidsavklaringspenger jf. § 8-48 og § 11-27

4.4.1 Gjeldende rett

Hovedvilkår for rett til sykepenger er nærmere omtalt i punkt 2.2.1

I en del saker vil en person samtidig fylle vilkårene for både sykepenger og arbeidsavklaringspenger. Det gjelder for eksempel der vedkommende er i jobb, har blitt minst 50 prosent arbeidsufør pga. funksjonsnedsettelse som klart skyldes sykdom eller skade, og han eller hun har behov for medisinsk behandling for å bli frisk.

For å få rett til sykepenger er det et vilkår at man har et inntektsgrunnlag (sykepengegrunnlag) som på årsbasis utgjør minst 50 prosent av grunnbeløpet (0,5 G = kr 50 675 p.t.). Dersom man ikke har vært i arbeid, eller har et sykepengegrunnlag på under 0,5 G fyller man ikke vilkårene for å få rett til sykepenger. I slike tilfeller vil arbeidsavklaringspenger være den aktuelle ytelsen å søke om ved arbeidsuførhet på grunn av sykdom og skade.

For å få rett til arbeidsavklaringspenger er det et vilkår at arbeidsevnen er nedsatt med minst 50 prosent. Det er et vilkår at sykdom, skade eller lyte er en vesentlig medvirkende årsak til at arbeidsevnen er nedsatt, og at vedkommende har behov for aktiv behandling eller arbeidsrettede tiltak for å skaffe seg eller beholde arbeid. Arbeidsuførheten må være av en viss varighet. Ytelsen beregnes ut fra tidligere inntekt og gis med 66 prosent av inntekt opp til seks ganger grunnbeløpet. Til personer som har hatt lav eller ingen arbeidsinntekt, gis ytelsen etter minstesatsen som er på to ganger grunnbeløpet (2 G = kr 202 702 p.t.). Minstesatsen for mottakere under 25 år er 2/3 av 2 G.

Det følger av folketrygdloven § 8-48 andre ledd at den som samtidig fyller vilkårene for både sykepenger og arbeidsavklaringspenger, har rett til den høyeste av ytelsene. I § 11-27 står det at dersom et medlem har rett til arbeidsavklaringspenger og samtidig fyller vilkårene for å få en annen folketrygdytelse som skal dekke det samme inntektstapet i det samme tidsrommet, kan han eller hun velge ytelse. Valgretten innebærer at når en person har rett til sykepenger,

skal det også prøves om vilkårene i kapittel 11 om arbeidsavklaringspenger er oppfylt.

4.4.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet ble det foreslått å fjerne retten til å velge om man vil ha sykepenger eller arbeidsavklaringspenger dersom man fyller vilkårene for begge ytelsene. Departementet foreslo to alternative måter å gjøre dette på. Alternativ 1 innebærer at rett til sykepenger alltid skal benyttes først dersom man fyller vilkårene for denne ytelsen. Alternativ 2 innebærer at rett til sykepenger skal benyttes først, men bare dersom man har et sykepengegrunnlag som utgjør minst to ganger grunnbeløpet (2 G = kr 202 702 p.t.).

4.4.3 Høringsinstansenes syn

Flere av høringsinstansene er negative til endring og mot begge forslagene. Noen instanser støtter alternativ 2, andre gir uttrykk for at de er mot endring, men at de subsidiært støtter alternativ 2. Av de høringsinstansene som har uttalt seg er det ingen som uten forbehold støtter alternativ 1.

Rettspolitisk forening er uenig i endringsforslaget. De mener at den syke selv bør ha mulighet til å bestemme hvilken ytelse vedkommende velger når man oppfylder vilkårene for begge ytelsene. Forslaget er en direkte nedskalering av den sykes rettigheter. Foreningen ser ingen annen relevant begrunnelse for endringen enn at regjeringen vil spare penger og at det er enklere å håndtere med digital saksbehandling. Om man likevel innfører forslaget må alternativ 2 benyttes, da det vil kompensere for de mest urimelige tilfellene.

Den norske legeforening og *Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO)* er mot endring, men støtter subsidiært alternativ 2. Det samme gjør *Norsk forbund for utviklingshemmede (NFU)*, som mener at dagens ordning bør bestå. *NFU* mener at det må innhentes nok informasjon både kvalitativt og kvantitativt, slik at lovendringer i trygdeytelser kan bygge på et solid grunnlag. Hvis god og lett-fattelig informasjon om valgmuligheten man har til syke- og arbeidsavklaringspenger blir gjort tilgjengelig for søkeren uten å måtte ha kontakt med saksbehandler, vil man sette søkeren i stand til å ta et informert valg uten de store anstrengelsene ved manuell saksbehandling. Subsidiært vil *NFU* slutte seg til alternativ 2. Dette alternativet mener de er mindre inngripende i dagens rettigheter enn alternativ 1.

Jussbuss, LO Norge, YS, Norsk psykologforening, kreftforeningen, Foreningen for hjertesjyke barn, Vel-

ferdsalliansen, Kautokeino kommune og Samferdselsdepartementet støtter alternativ 2.

Advokatforeningen mener at alternativ 2 fremstår som det mest balanserte. De viser til at dette alternativet vil innebære en viss forenkling, idet man kan gå ut fra at alle som har sykepengegrunnlag lavere enn 2 G har et reelt behov for valgmulighet.

Statens helsetilsyn er positiv til at departementet foreslår endringer i regelverket som vil forenkle saksbehandlingen. Dette vil kunne frigjøre tid for Nav-ansatte til å følge opp brukere. Alternativ 1 vil være til fordel for brukere som trenger bistand over tid, ved at forslaget gir en inntektssikring på inntil fire år. Dette vil også være til fordel for langtidssyke med lavt sykepengegrunnlag, hvor en bruker eventuelt kun vil ha behov for supplerende økonomisk stønad i denne perioden. Alternativ 1 vil imidlertid kunne slå uheldig ut for brukere med lavt sykepengegrunnlag som ikke har behov for inntektssikring utover tre år. Ved at brukere først må ha sykepenger vil det kunne føre til behov for å søke supplerende økonomisk stønad for å dekke nødvendige utgifter i denne perioden. *Statens helsetilsyn* mener at alternativ 2 for enkelte brukere kan bety en mulighet til å få en høyere ytelse og dermed unngå å måtte søke om økonomisk stønad slik som beskrevet ovenfor. Dette krever imidlertid at brukere får informasjon om valgets betydning for den enkeltes situasjon, og forutsetter at den statlige og den kommunale delen av Arbeids- og velferdsforvaltningen samarbeider om oppfølgingen, informasjonen og veiledningen som gis.

Larvik kommune mener at drøfting og vurdering av fordeler og ulemper ved forslagene er mangelfull, og kan på bakgrunn av dette ikke ta stilling til noen av alternativene.

4.4.4 Departementets vurderinger og forslag

Folketrygdloven § 8-48 gir anvisning på at når man har rett til sykepenger, skal vilkårene i kapittel 11 om arbeidsavklaringspenger også prøves, fordi man har rett til å velge den høyeste av ytelsene.

Konsekvensen av denne valgretten er at alle søknader om sykepenger i prinsippet skal prøves etter reglene om arbeidsavklaringspenger i kapittel 11, og at alle søknader om arbeidsavklaringspenger også skal vurderes for sykepenger, slik at man skal ha anledning til å velge ytelse i situasjoner der vilkårene for begge ytelsene er oppfylt.

I høringsnotatet presenterte departementet to alternative forslag for å forenkle saksbehandlingen i Arbeids- og velferdsetaten, slik at man ikke ved alle søknader om sykepenger må ta stilling til om søker også oppfyller vilkårene for arbeidsavklaringspenger og spørre søker om vedkommende heller ønsker denne ytelsen. Alternativ 1 innebærer at rett til sykepenger alltid skal benyttes først for alle som fyller vilkårene for sykepenger. Alternativ 2 innebærer at rett til sykepenger alltid skal benyttes først, såfremt sykepengegrunnlaget utgjør minst 2 G. Hvis sykepengegrunnlaget er mindre enn 2 G, kan bruker heller velge arbeidsavklaringspenger (forutsatt at vilkårene er oppfylt)

Sykepenger gis med 100 prosent av beregningsgrunnlaget til arbeidstakere og frilansere, og med 80 prosent til selvstendig næringsdrivende. Arbeidsavklaringspenger gis med 66 prosent av beregningsgrunnlaget. Beregningsgrunnlaget fastsettes imidlertid ikke på samme måte for de to ytelsene. Sykepenger tar utgangspunkt i inntekt rapportert til a-ordningen, mens arbeidsavklaringspenger beregnes på bakgrunn av pensjonsgivende inntekt som er fastsatt for enten siste året før arbeidsuførheten, eller de siste tre årene. For en stor andel av sakene er nivået på sykepenger høyere enn nivået på arbeidsavklaringspenger, og det er lite sannsynlig at man da heller vil motta arbeidsavklaringspenger. I praksis er det i tilfeller der sykepengegrunnlaget er lavt, for eksempel dersom søker har vært inaktiv en periode, er arbeidsledig eller har en deltidsstilling, at etaten vurderer om bruker har rett til arbeidsavklaringspenger. Arbeids- og velferdsetaten behandler i overkant av 600 000 sykepengesaker i året. Utvelgelsen av saker som vurderes mot arbeidsavklaringspenger skjer manuelt. Departementet har ikke tall på hvor mange saker dette utgjør. I saker der retten til ytelse er oppfylt etter begge regelsett, blir medlemmet spurt om hvilken av ytelsene han eller hun vil ha.

Arbeidsavklaringspenger kombinert med tilleggsstønader etter kapittel 11A kan bli noe høyere enn sykepenger, der sykepengegrunnlaget er 2 G eller litt over. I mange tilfeller vil det likevel være til medlemmets fordel om retten til sykepenger benyttes fullt ut. Arbeidsavklaringspenger ytes som hovedregel i tre år. Dersom man ikke først benytter retten til sykepenger (i inntil et år), faller ett år med inntektssikring bort. Sykepenger gir også opptjening av rett til andre ytelser som dagpenger, svangerskapspenger, omsorgspenger, pleiepenger og opplæringspenger, mens mottak av arbeidsavklaringspenger ikke gir tilsvarende

opptjening. Både sykepenge og arbeidsavklaringspenge kan gi opptjening til foreldrepenger.

Det kan være vanskelig for den enkelte å ta stilling til hva som er lønnsomt å velge, da dette ikke bare vil avhenge av forskjellen på nivået på de to ytelsene, men også av hvor lenge man antar arbeidsuførheten vil kunne vare og hvorvidt man kan få behov for andre ytelser som nevnt i avsnittet over. I tillegg vil det for langtidssyke gi inntektssikring i til sammen inntil fire år (ett år med sykepenge samt tre år med arbeidsavklaringspenge).

Retten til å motta den høyeste ytelsen når man samtidig fyller vilkårene for både sykepenge og arbeidsavklaringspenge kompliserer og forlenger saksbehandlingen, og vanskeliggjør en automatisert saksbehandling. Ordningen medfører behov for ekstra utredning og ekstra dialog med medlemmet. Regelverket gjør det også uforutsigbart for medlemmene hva de vil få utbetalt i ytelse.

Begge de foreslåtte alternativene vil løse mange av ulempene ved dagens ordning. Departementet ser at alternativ 1 kan få uheldige konsekvenser for enkelte med lav inntekt. For å ivareta denne gruppen og imøtekomme innspill fra høringsinstansene foreslår departementet alternativ 2 – slik at retten til sykepenge skal benyttes først, såfremt sykepengegrunnlaget utgjør minst to ganger grunnbeløpet.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven §§ 8-48 og 11-27.

4.5 Oppheve de særlige reglene for sykepenge ved tilbakefall av yrkesskade i § 8-55 første ledd bokstav c

4.5.1 Gjeldende rett

Folketrygdloven § 8-55 har særregler for personer som er arbeidsuføre på grunn av en yrkesskade. I folketrygdloven § 8-55 første ledd bokstav c står det følgende: «Ved tilbakefall ytes det sykepenge som minst svarer til uføretrygd ved yrkesskade, til en person som mottar eller har mottatt slike ytelser, se § 12-17.»

Bakgrunnen for bestemmelsen i § 8-55 første ledd bokstav c framgår av NOU 1990: 20 side 252 hvor det står (paragrafnummer og bokstav er senere endret): «Etter utkastets bokstav d garanteres yrkesskadde som har eller har hatt uførepensjon med yrkesskadefordeler at de ved tilbakefall skal ha den høyeste ytelse av sykepenge og uførepensjon.»

Uføreordningen ble endret fra 1. januar 2015 da ny uføretrygd ble innført. Uførefor reformen skulle gjøre det lettere for uføre å kombinere arbeid og trygd, og å øke arbeidsinnsatsen dersom de har mulighet for det. Reglene for de som kombinerer uføreytelse og arbeid/inntekt ble endret. Når en person har pensjonsgivende inntekt som overstiger inntektsgrensen, reduseres utbetalingen av uføretrygden med en andel av den overskytende inntekten. Reglene om inntektsavkortning framgår av folketrygdloven § 12-14. Ettersom sykepenge er pensjonsgivende inntekt, fører sykepengene til inntektsavkortning, på samme måte som den inntekten sykepengene erstatter. Personen beholder retten til opprinnelig innvilget uføregrad selv om utbetalingen av uføretrygden er redusert på grunn av inntektsavkortningen, enten det er mot arbeidsinntekt eller sykepenge.

Den uføretrygdde skal opplyse om forventet pensjonsgivende inntekt og om endringer i inntekten. Dersom det er utbetalt for lite eller for mye, skal det foretas et etteroppgjør. Er det utbetalt for lite i uføretrygd, for eksempel fordi den uføretrygdde hadde en lavere inntekt enn den han eller hun hadde forventet, utbetales differensen som et engangsbeløp. Etteroppgjøret gjennomføres når skatteoppgjøret for året er klart, det vil (som hovedregel) si høsten etter det aktuelle kalenderåret. Sykepengene påvirkes ikke av etteroppgjøret.

Dersom det i etteroppgjøret viser seg at man i det året det foretas etteroppgjør for hadde inntekt som oversteg 80 prosent av inntekt før uførhet og dermed ikke har rett til utbetaling av uføretrygd det året, kan man få hvilende rett til uføretrygd, se folketrygdloven § 12-14 tredje ledd, jf. § 12-10 tredje ledd. Hvilende rett gjelder kun det året etteroppgjøret gjelder for, og ikke framover i tid.

4.5.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet å oppheve særbestemmelser i folketrygdloven § 8-55 om sykepenge ved tilbakefall av yrkesskade. Departementet mener bestemmelsen har mistet sin betydning etter innføringen av ny uføretrygdordning i 2015.

4.5.3 Høringsinstansenes syn

Seks høringsinstanser har uttalt seg om dette forslaget.

Advokatforeningen uttaler seg mot forslaget. De mener at forslaget om å oppheve § 8-55 første

ledd bokstav c) ikke er godt nok utredet og begrunnet og er ikke uten videre enig i at det ikke lenger er behov for regelen etter uførereformen fra 1. januar.

Kautokeino kommune, Norsk forbund for utviklingshemmede (NFU), Den norske legeforening, YS og Kreftforeningen støtter forslaget.

Kreftforeningen viser til at noen kreftpasienter utvikler yrkesrelatert kreftsykdom. De mener at reglene for ny uføretrygd sikrer at uføregraden varig ligger fast, og at utbetalingen eventuelt reduseres mot inntekt. Dette gir fleksibilitet for brukeren ut fra hennes/hans arbeidskapasitet til enhver tid. De mener derfor at folketrygdloven § 8-55 første ledd bokstav c kan oppheves.

4.5.4 Departementets vurderinger og forslag

Reglen i § 8-55 første ledd bokstav c sikrer at personer med uføretrygd som starter å arbeide, men som igjen blir syk og får tilbakefall av en tidligere yrkesskade, skal få minst like mye utbetalt i sykepenginger som det vedkommende ville ha fått utbetalt dersom vedkommende ikke hadde startet å jobbe, men i stedet hadde hatt uføretrygd med yrkesskadefordel.

Før uførereformen måtte en uførepensjonist som ønsket å jobbe melde fra til Arbeids- og velferdsetaten, slik at han eller hun fikk fastsatt en ny og lavere uføregrad basert på den nye inntekten, samt en hvilende rett til uførepensjon med opprinnelig uføregrad. Formålet med bestemmelsen var å sikre at uføre med yrkesskadefordel ikke skal komme dårligere ut økonomisk hvis de startet i arbeid og så ble syke igjen. Bestemmelsen har medført at sykepengene for de som omfattes blir høyere enn den bortfalte inntekt, dvs. at vedkommende får utbetalt mer i sykepenginger enn den arbeidsinntekten sykepengene skal erstatte.

Uførereformen har som nevnt medført at uføregraden ligger fast, selv om uføretrygden blir redusert ved inntekt over inntektsgrensen, både løpende og gjennom etteroppgjøret. Uføre med varierende arbeidskapasitet kan jobbe så mye de klarer uten å måtte bekymre seg for å tape økonomisk på det. De risikerer ikke lenger en varig reduksjon i uføregraden dersom de i perioder har høyere inntekt enn opprinnelig forutsatt. Dersom inntektsevnen igjen blir dårligere, og den pensjonsgivende inntekten faller bort eller blir lavere, øker utbetalingen av uføretrygden «automatisk» opp til innvilget uføregrad.

Reglene om reduksjon og etteroppgjør sikrer at den uføretrygdede får en uføretrygd som blir

redusert ut fra den faktiske pensjonsgivende inntekten i kalenderåret.

Innføringen av ny uføretrygdordning fra 1. januar 2015 har derfor medført at det ikke lenger er grunn til å beholde regelen i § 8-55 første ledd bokstav c. Det kan forekomme tilfeller der denne sikringsbestemmelsen medfører at vedkommende går opp i inntekt som følge av han eller hun blir sykmeldt. Det vil kunne være tilfelle der en person med uføretrygd med yrkesskadefordel har startet å jobbe og tjener mer enn 80 prosent av inntekt før uførhet. I disse tilfellene kommer ikke uføretrygden til utbetaling (§ 12-14 tredje ledd). Dersom inntekten i arbeidsforholdet/sykepengene er mindre enn det man hadde i uføretrygd, vil man kunne tape på å fjerne bestemmelsen. Det samme gjelder personer som har jobbet så mye ved siden av uføretrygden at de ikke har fått utbetalt noe i uføretrygd de siste ti årene, slik at retten til uføretrygd er opphørt.

Våren 2019 var det registrert 569 personer som var sykmeldt for yrkesskade. Av disse hadde 25 personer hatt uføretrygd/uførepensjon. Innenfor disse 25 tilfeller vil det kunne finnes noen som taper på å fjerne på bestemmelsen. Det framstår ikke som et tungtveiende hensyn å sørge for at sykepenginger kan utgjøre mer enn det man hadde som arbeidsinntekt.

Det å oppheve bestemmelsen vil medføre at Arbeids- og velferdsetaten ikke må vurdere tidligere rett til uføretrygd med yrkesskadefordel ved krav om sykepenginger ved tilbakefall av yrkesskade. Det vil forenkle saksbehandlingen i etaten, og etaten vil slippe å lage løsninger for å håndtere slike saker. Dette vil øke muligheten for å automatisere saksbehandlingen.

Departementet foreslår derfor at folketrygdloven § 8-55 første ledd bokstav c, om at det ved tilbakefall ytes sykepenginger som minst svarer til uføretrygd ved yrkesskade, oppheves.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 8-55.

4.6 Oppheve bestemmelsen som presiserer at man ikke har rett til pleiepenginger ved mer enn 80 prosent tilsyn av andre i § 9-11

4.6.1 Gjeldende rett

Folketrygdloven § 9-11 regulerer når det skal gis graderte pleiepenginger, og hvordan graderingen skal beregnes. I forbindelse med pleiepenge-reformen i 2017 ble graderingsreglene endret, slik at pleiepenginger kan graderes ned til 20 pro-

sent, mens det tidligere var en nedre grense på 50 prosent. I forbindelse med denne endringen ble det tatt inn en presisering i bestemmelsen som sier at dersom barnet har tilsyn av andre mer enn 80 prosent, foreligger det ikke rett til pleiepenger.

4.6.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet å oppheve presiseringen i folketrygdloven § 9-11 om at man ikke har rett til pleiepenger ved mer enn 80 prosent tilsyn av andre. Bestemmelsen er misvisende etter endringen i samme bestemmelse fra 1. juli 2019. Endringen innebærer at det kan tas hensyn til behov for hvile og beredskap ved gradering av ytelsen. Dette kan gjelde også om barnet har mer enn 80 prosent tilsyn av andre.

4.6.3 Høringsinstansenes syn

Kautokeino kommune, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO), Foreningen ME-foreldrene, Norsk forbund for utviklingshemmede (NFU), Den norske legeforening, Kreftforeningen, Arbeids- og velferdsdirektoratet og YS har uttalt seg om dette forslaget, og alle er positive til det.

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon mener det er bra at det foreslås å oppheve bestemmelsen i § 9-11, som regulerer at man ikke i dag har rett til pleiepenger ved mer enn 80 prosent tilsyn av andre. Regelen er i konflikt med den nye regelen fra 2019 som åpner for gradering av pleiepenger ved behov for rett for hvile og beredskap. FFO er glad for at foreldre i situasjoner hvor de må gi tilsyn og pleie til barnet sitt om natten eller må være i beredskap selv om barnet har tilsyn av andre, har rett til pleiepenger – også om barnet har mer enn 80 prosent tilsyn av andre på dagtid.

4.6.4 Departementets vurderinger og forslag

Med de endringene som ble gjort i graderingsbestemmelsene i 2019, og som åpner for gradering ved behov for hvile og beredskap, kan det foreligge rett til pleiepenger selv om barnet har tilsyn mer enn 80 prosent. Det gjelder dersom foreldrene har behov for hvile eller må være i beredskap i hele eller deler av den tiden barnet har tilsyn av andre.

Departementet mener presiseringen av en slik nedre grense for selve retten til pleiepenger hadde en funksjon i den perioden da det var

begrensninger i antall dager man kunne motta pleiepenger. Det var da av betydning for pleiepengemottakere å ikke ha vedtak om pleiepenger i perioder hvor det ikke var utbetaling som følge av utstrakt tilsyn av andre. Med den nye ordningen med mulighet for å få stønad i 18 år, er dette ikke lenger av betydning. Det framgår dessuten av § 9-11 andre ledd andre punktum at ytelsen kan graderes ned til 20 prosent. For vurderingen i folketrygdloven § 9-10 fjerde ledd vedrørende rett til pleiepenger når barnet dør i stønadsperioden, er det fortsatt nødvendig å regne ut antall dager med fulle pleiepenger for å fastslå varigheten på retten til pleiepenger etter dødsfallet. Dette gjelder et lite antall saker.

Departementet foreslår derfor å ta ut denne presiseringen.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 9-11.

4.7 Endringer i krav til legeerklæring for pleiepenger i § 9-16

4.7.1 Gjeldende rett

Folketrygdloven § 9-16 regulerer krav til dokumentasjon i forbindelse med vurdering av vilkårene for rett til pleiepenger til personer med omsorg for syke barn. Bestemmelsens første ledd sier at for å få rett til pleiepenger må det legges fram en legeerklæring fra den helseinstitusjonen i spesialisthelsetjenesten som har ansvaret for behandlingen av barnet. I bestemmelsens tredje ledd kreves det at det etter åtte uker med pleiepenger settes fram krav på nytt, og at det legges fram en utvidet legeerklæring fra lege i spesialisthelsetjenesten. Det kan ikke gjøres unntak fra disse kravene.

4.7.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet å oppheve kravet i folketrygdloven § 9-16 om at legeerklæring ved søknad om pleiepenger skal komme fra helseinstitusjon i spesialisthelsetjenesten, og erstatte dette med et krav om at legeerklæringen kan legges fram av lege i spesialisthelsetjenesten, uavhengig av om vedkommende arbeider i eller utenfor en helseinstitusjon, når vedkommende har ansvar for behandling av barnet. Departementet foreslo dessuten å oppheve kravet i samme bestemmelse om at det alltid må legges fram ny utvidet legeerklæring etter åtte uker. De to forslagene ses i sammenheng.

4.7.3 Høringsinstansenes syn

Kautokeino kommune, Foreningen for hjertesyke barn Vestfold, FFO, Foreningen ME-foreldrene, NFU, Kreftforeningen, Psykologforeningen, Arbeids- og velferdsdirektoratet og YS har uttalt seg om disse forslagene, og er positive til det.

Kreftforeningen viser til at forslagene vil kunne forenkle søknadsprosessen for bruker, lege og saksbehandler.

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) skriver at de er fornøyde med at departementet foreslår å endre og forenkle saksbehandlingen av pleiepenger knyttet til krav om legeerklæring fra helseinstitusjon og ny legeerklæring etter åtte uker. *FFO* har mottatt henvendelser fra frustrerte foreldre som opplever det nåværende system som tungrodd. De støtter derfor forslaget om at lege i spesialisthelsetjenesten kan utstede legeerklæringen både ved søknad og forlengelse av pleiepengeperioden, og at krav om at dette gjøres av en helseinstitusjon i spesialisthelsetjenesten utgår. *FFO* mener det er bra at det foreslås å fjerne kravet om at det alltid skal foretas ny behandling og vurdering etter åtte uker.

Norsk psykologforening mener at i noen forløp bør en uttalelse fra psykologspesialist kunne erstatte, og dermed likestilles med en legeerklæring. Foreningen mener derfor at psykologerklæring fra psykolog i spesialisthelsetjenesten også bør tas inn i § 9-16 første ledd.

4.7.4 Departementets vurderinger og forslag

Legeerklæringene er sentrale dokumenter ved vurdering av søknad om pleiepenger. Erklæringen skal dokumentere at barnet har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie på grunn av sykdom, skade eller lyte.

4.7.4.1 Oppheve kravet om at legeerklæring må komme fra institusjon i spesialisthelsetjenesten

Kravet i § 9-16 første ledd om at legeerklæring de åtte første ukene må legges fram av en helseinstitusjon i spesialisthelsetjenesten gjelder uavhengig av om den primære behandling og oppfølging av barnet faktisk skjer i en slik institusjon. Betegnelsen helseinstitusjon blir vanligvis bare benyttet om institusjoner som sykehus, sykehjem, rekonvalesent hjem og lignende. Det er en generell utvikling at stadig flere helsetjenester ytes utenfor slike institusjoner. Dette gjelder også ved

operative inngrep. Videre er det slik at pasienter utskrives fra sykehus tidligere i behandlingsforløpet enn det som var vanlig for noen år siden, og at bruken av avansert hjemmesykehus øker. Dette gjelder også for pasienter under 18 år.

Kravet om at det må legges fram legeerklæring av helseinstitusjon i spesialisthelsetjenesten for rett til pleiepenger skal bidra til å sikre at grunnkravet for pleiepenger er oppfylt (behov for kontinuerlig tilsyn og pleie som følge av sykdom, skade eller lyte). Da kravet til sykdommens alvorlighetsgrad for å motta pleiepenger ved pleie av barnet utenfor institusjon ble lettet i forbindelse med reformen i 2017, ble det viktig å sikre skillet mellom omsorgspenger og pleiepenger. Ved alminnelige, forbigående og mindre alvorlige sykdommer, som vanligvis behandles av fastlege er omsorgspenger den riktige ytelsen. Grensen for hva som ble ansett som så alvorlig at det ga rett til pleiepenger ble markert gjennom kravet om legeerklæring fra helseinstitusjon i spesialisthelsetjenesten.

Departementet mener fremdeles det er viktig å skille mellom det alminnelige fraværet alle foreldre har i forbindelse med at barn blir syke, og som ivaretas gjennom ordningen med omsorgspenger, og det særlige behovet for kontinuerlig tilsyn og pleie som gir rett til pleiepenger. Departementet ser imidlertid at dette skillet ikke nødvendigvis har sammenheng med om barnet blir innlagt på sykehus eller ikke. Samme behandling kan gis i eller utenfor institusjon i spesialisthelsetjenesten. Det kan her være regionale forskjeller, hvor f.eks. nærhet til sykehus eller organisering av helsetjenesten i regionen er avgjørende for hva som velges – ikke skadens eller sykdommens alvorlighetsgrad.

Kravet om at erklæringen må skrives av en lege i spesialisthelsetjenesten tydeliggjør at alminnelige skader og sykdommer, som normalt behandles av fastlegen, ikke gir grunnlag for pleiepenger, men ivaretas av ordningen med omsorgspenger.

Norsk psykologforening mener at også psykologer i spesialisthelsetjenesten skal kunne skrive erklæring som gir grunnlag for rett til pleiepenger. Departementet ønsker ikke å ytterligere utvide gruppen som kan skrive erklæring ved søknad om pleiepenger. Det må foreligge sykdom av en slik art at det kreves kontakt med lege i spesialisthelsetjenesten for å få rett til pleiepenger.

Departementet foreslår å oppheve kravet i folketrygdloven § 9-16 om at legeerklæring ved søknad om pleiepenger skal komme fra *helseinstitusjon i spesialisthelsetjenesten*, og erstatte

dette med et krav om at legeerklæringen kan legges fram av *lege i spesialisthelsetjenesten*, uavhengig av om denne arbeider i eller utenfor en institusjon. Dette er det samme som i dag er dokumentasjonskravet etter åtte uker. Det vil altså fortsatt være krav om at spesialisthelsetjenesten er involvert i behandlingen. Legeerklæring fra fastlege kan ikke brukes som dokumentasjon ved søknad om pleiepenger.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 9-16.

4.7.4.2 Oppheve kravet til ny søknad og utvidet legeerklæring ved åtte uker

Formålet med kravet om en legeerklæring ved første gangs søknad og ny søknad og utvidet erklæring etter åtte uker var å lage en forenklet, og dermed raskere, behandling av søknader om pleiepenger i inntil åtte uker. I praksis har det vist seg at det ikke er vesentlig forskjell på behandling av søknader om pleiepenger i kort og lang tid. Vil-kårene for rett til pleiepenger er de samme, enten det er kortvarig eller langvarig og enten det gjelder nye søknader eller søknader om forlengelse. Arbeids- og velferdsetaten må uansett vurdere om vilkårene er oppfylt på søknadstidspunktet og gjennom hele stønadperioden.

Kravet om ny legeerklæring etter åtte uker gjelder uavhengig av om det allerede ved første erklæring ikke er tvil om at behandlingen vil vare i mer enn åtte uker. I noen tilfeller gjelder førstegangssøknader om pleiepenger for en periode som overstiger åtte uker. Kravet om ny søknad og utvidet legeerklæring etter åtte uker fører til at slike søknader ikke kan innvilges for hele perioden før Arbeids- og velferdsetaten har mottatt ny søknad med utvidet legeerklæring. Dette gjør søknadsprosessen vanskeligere og mer byråkratisk enn nødvendig for både bruker, lege og saksbehandler. Vil-kårene for ytelsen endres ikke etter åtte uker. I praksis er det sjelden behov for ny og utvidet søknad etter åtte uker for å vurdere vilkårene for videre rett til ytelsen.

I forarbeidene (Prop. 48 L (2016–2017) punkt 6.10.4) vises det til at valget på åtte uker er tatt med henblikk på gjeldende regler for oppfølging av sykmeldte. Bestemmelsen om medisinsk dokumentasjon for sykepenger er regulert i §§ 8-4 og 8-7. Her framgår det at for at sykepenger skal kunne utbetales utover 8 uker uten at medlemmet

er i arbeidsrelatert aktivitet, må legen dokumentere at medisinske grunner er til hinder for at arbeidsrelatert aktivitet kan iverksettes.

Ved søknad om pleiepenger må legen ved førstegangssøknad både vurdere om de medisinske vilkårene for rett til pleiepenger er oppfylt, og gjøre en medisinsk vurdering av om barnet helt eller delvis kan gå i barnehage, på skole eller være i annen tilsynsordning. Ved forlengelse må det igjen dokumenteres at de medisinske vilkårene fremdeles er oppfylt, om barnet kan være i barnehage, på skolen eller annen tilsynsordning, og foreldrene må dokumentere omfanget av en ev. tilsynsordning. Oppfølging og vurdering av mulig aktivitet i kombinasjon med pleiepenger gjøres således ved hver stønadsperiode, enten det er en ny eller en forlengelse. Med utgangspunkt i legens medisinske vurdering tar Arbeids- og velferdsetaten stilling til om vilkårene for rett til pleiepenger er oppfylt.

Sykepenger og pleiepenger skiller seg fra hverandre både i kravet til dokumentasjon ved førstegangssøknad, og i det videre oppfølgingsløpet. Erfaringen fra den nye pleiepengeordningen viser at overførbarheten fra sykepenger til pleiepenger er begrenset, og at det ikke er hensiktsmessig for søknads- eller saksbehandlingsprosessen å be om ny dokumentasjon i alle tilfeller. Kravet i § 9-16 tredje ledd oppleves som unødig tungvint og byråkratisk. Brukerne må kontakte sykehuslege eller annen lege i spesialisthelsetjenesten for å få ny søknad og ny legeerklæring. Det gjelder uavhengig av om søknadsperioden bare skal vare i noen dager ut over åtte uker, og selv om det er åpenbart at vilkårene er oppfylt og saken er tilstrekkelig dokumentert allerede på tidspunktet for første søknad.

Departementet foreslår å oppheve kravet om at det skal settes fram nytt krav og at det må legges fram utvidet legeerklæring etter åtte uker.

Arbeids- og velferdsetaten skal fatte vedtak for den perioden den vurderer som riktig i den enkelte sak, og skal fortløpende vurdere om vilkårene for ytelsen er oppfylt. Etaten kan med hjemmel i folketrygdloven § 21-4 til enhver tid innhente den dokumentasjonen som er nødvendig for å vurdere vilkårene og eventuell gradering i den enkelte sak.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 9-16.

5 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

5.1 Ikrafttredelse

Departementet foreslår at endringene trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Endringene av folketrygdloven §§ 8-48, 8-55 og 11-27 vil gjelde saker med første fraværsdag etter ikrafttredelsen. Endringene i folketrygdloven § 8-9 gjøres gjeldende for utenlandsopphold som starter etter ikrafttredelsen. Endringene i folketrygdloven §§ 8-4, 8-8, 8-12, 9-4, 9-11 og 9-16 gjelder fra ikrafttredelsen for både løpende og nye tilfeller.

5.2 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om aktivitetsplikt og medvirkningsplikt samles i § 8-8 (punkt 4.1)

Samlingen av aktivitets- og medvirkningsplikt i § 8-8 andre ledd er en lovteknisk endring og innebærer en forenkling av regelverket. Endringen vil ikke ha administrative konsekvenser utover å lette saksbehandlingen. Endringen vil heller ikke ha økonomiske konsekvenser.

Forslaget om presisering av perioden for rett til sykepenger i utlandet utenfor EØS (punkt 4.2)

Presisering av perioden for rett til sykepenger i utlandet utenfor EØS i § 8-9 tredje ledd er i stor grad er presisering av gjeldende praksis. Det vil ikke ha økonomiske konsekvenser av betydning. For enkelte sykmeldte vil det innebære en innstramming, men det vil samtidig være en fordel med et tydelig regelverk som er lett å forholde seg til. Det vil ikke være tvil om hva som kan forventes å få godkjent av lengde på utenlandsopphold ved søknad om utenlandsopphold etter § 8-9 tredje ledd. Videre vil det være tydeligere hva som ellers skal til for å få innvilget oppholdet. For Arbeids- og velferdsetaten vil saksbehandlingen bli mindre skjønnspreget, enklere og mer effektiv, noe som vil sikre likere behandling av sakene. Videre vil endringene muliggjøre automatisering av saksbehandlingen, og dermed medføre en

vesentlig besparing i saksbehandlingstiden for Arbeids- og velferdsetaten. Saksbehandlingstiden forventes dermed å bli kortere.

I 2019 behandlet Arbeids- og velferdsetaten 39.632 søknader om utenlandsopphold etter § 8-9 tredje ledd. Fra 28. oktober 2019 ble praksis endret slik at man kun må søke om å beholde sykepenger ved utenlandsopphold ved opphold utenfor EU/EØS-land. I mars kom koronapandemien. De best oppdaterte tall på antall søknader om utenlandsopphold vil således være fra november 2019 til og med februar 2020. I denne perioden er det kommet inn 5513 søknader om sykepenger under utenlandsopphold.

Gjennomsnittlig lengde for søknad om utenlandsopphold (fra november 2019-28.02.20) var 17,41 dager. Antall saker der gjennomsnittlig tid utgjør mer enn fire uker utgjorde i november 2018 95 saker, og desember 2019 101 saker.

Forslaget om teknisk rettelse av antall sykepengedager (punkt 4.3)

Forslaget til endring i § 8-12 er en ren lovteknisk endring og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

Forslaget om å begrense valgretten ved samtidig rett til sykepenger og arbeidsavklaringspenger (punkt 4.4)

Forslaget vil ikke ha økonomiske konsekvenser av betydning.

Forslaget vil begrense retten til å velge mellom sykepenger og arbeidsavklaringspenger for personer som har inntekt over 2 G. Ettersom sykepenger utgjør 100 prosent av inntektsgrunnlaget, mens arbeidsavklaringspenger er begrenset til 66 prosent av beregningsgrunnlaget, er det grunn til å tro at det er svært få som velger arbeidsavklaringspenger i disse tilfellene.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har ikke informasjon om hvor mange som i dag samtidig fyller vilkårene for sykepenger og arbeidsavklaringspenger. Det er ulike vilkår som må være oppfylt for å få rett til de to ytelsene. For å få rett til sykepenger kreves bl.a. at man har vært i arbeid de

siste fire ukene, mens det for rett til arbeidsavklaringspenger bl.a. kreves at arbeidsuførheten er av en viss varighet.

Det er antatt at de som i dag velger arbeidsavklaringspenger framfor sykepenger primært er personer som har et sykepengegrunnlag lavere enn 2 G. Etaten har ikke tall over antall brukere som faktisk benytter valgretten etter gjeldende regler, verken hvor mange som velger arbeidsavklaringspenger framfor sykepenger eller hvor mange som ved søknad om arbeidsavklaringspenger velger først å bruke opp sykepengeretten.

Departementet legger til grunn at de aller fleste som i dag velger arbeidsavklaringspenger har et sykepengegrunnlag under 2 G. Departementets forslag innebærer at disse fortsatt skal kunne velge arbeidsavklaringspenger. Forslaget vil derfor ha tilnærmet ingen økonomisk effekt.

Endringsforslaget vil gi gevinster i form av forenklet saksbehandling og redusert saksbehandlingstid. Det vil være mulig for etaten å maskinelt identifisere hvilke saker som skal vurderes opp mot vilkårene for arbeidsavklaringspenger. Reglene vil være mer forutsigbare. Det er først når sykepengegrunnlaget er lavere enn 2 G man trenger å vurdere om vilkårene for arbeidsavklaringspenger også er oppfylt. Det er da bare i disse tilfellene etaten må informere medlemmet om valgmuligheten og konsekvensene av valget, slik at den enkelte kan ta en informert beslutning.

Forslaget om å oppheve de særlige reglene for sykepenger ved tilbakefall av yrkesskade (punkt 4.5)

Våren 2019 var det registrert 569 personer som var sykmeldt for yrkesskade. Av disse hadde 25 personer hatt uføretrygd/uførepensjon. Forslaget om å oppheve de særlige reglene for sykepenger ved tilbakefall av yrkesskade vil gjelde svært få, og departementet legger til grunn at endringen vil ha begrensede konsekvenser for de som eventuelt berøres. Endringen vil ikke ha økonomiske konsekvenser av betydning for stønadsbudsjettet.

Endringen gir gevinst i form av forenkling for Arbeids- og velferdsetaten som ved utbetaling av sykepenger ikke trenger å koble og vurdere saken mot uføretrygd med yrkesskadefordel. Dette vil også øke muligheten for automatisert saksbehandling.

Forslaget om å oppheve bestemmelsen som presiserer at man ikke har rett til pleiepenger ved mer enn 80 prosent tilsyn av andre (punkt 4.6)

Forslaget om å oppheve bestemmelsen i § 9-11 andre ledd, som presiserer at man ikke har rett til pleiepenger ved mer enn 80 prosent tilsyn av andre vil ikke ha konsekvenser for den enkeltes rett til pleiepenger, eller for beløpet som utbetales. Endringen vil innebære en administrativ forenkling for stønadsmottaker, lege og Arbeids- og velferdsetaten, da det ikke lenger vil være nødvendig å fatte nytt vedtak etter en periode med mer enn 80 prosent tilsyn av andre. Forenklingen vil få størst betydning i saker hvor omfanget av tilsyn fra andre varierer ofte eller mye.

Forslaget om å endre krav til legeerklæring for pleiepenger (punkt 4.7)

Forslagene til endringer i krav til legeerklæringer for pleiepenger vil innebære en administrativ forenkling for mottakere av pleiepenger, for helse-tjenesten og for Arbeids- og velferdsetaten. Det vil gjøre søknadsprosessen enklere.

Departementet antar at oppheving av krav om ny søknad ved åtte uker vil føre til noe færre søknader om forlengelse. Den gjennomsnittlige stønadperioden for pleiepenger er imidlertid vesentlig kortere enn åtte uker, slik at den administrative besparelsen for etaten antas å bli liten.

Endringene i bestemmelsene om pleiepenger påvirker ikke hvem som har rett til ytelsen eller for hvor lang tid stønaden kan gis, og får derfor ingen budsjettmessige konsekvenser.

6 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget

Til opphevelse av § 8-4 andre ledd

Kravet om å være i arbeidsrelatert aktivitet og unntak fra dette kravet er flyttet fra § 8-4 andre ledd til § 8-8 *andre ledd*. Kravet til å være i aktivitet og kravet til medvirkning er således samlet i samme paragraf. Dette er et teknisk forenklingstiltak som vil gi bedre sammenheng i regelverket på sykepengeområdet. Endringen innebærer ingen materielle endringer i kravene til aktivitet og medvirkning. Det foreslås også en presisering slik at det framgår av § 8-8 *andre ledd* at den sykmeldte så tidlig som mulig, og senest innen åtte uker, skal «være» i arbeidsrelatert aktivitet, ikke bare «prøve seg i» arbeidsrelatert aktivitet.

Se nærmere omtale under punkt 4.1.

Til § 8-8

Kravet om å være i arbeidsrelatert aktivitet er flyttet fra § 8-4 andre ledd til § 8-8 *andre ledd*. Det er gjort noen språklige endringer i bestemmelsen. Bestemmelsen skal forstås og tolkes som tidligere.

I § 8-8 *tredje ledd* presiseres at retten til sykepenger faller bort dersom den sykmeldte unnlater å prøve seg i arbeidsrelatert som nevnt i *andre ledd*. Plikten til å være i aktivitet framgår altså nå av § 8-8 *andre ledd*. At retten til sykepenger kan falle bort dersom man ikke er i lovpålagt aktivitet framgår av § 8-8 *tredje ledd*.

Se nærmere omtale under punkt 4.1.

Til § 8-9

I paragrafens *tredje ledd* presiseres det hvor lenge man etter søknad kan oppholde seg i utlandet med sykepenger. Personer som mottar sykepenger, kan oppholde seg i utlandet i inntil fire uker i løpet av en tolv måneders periode. For personer som er omfattet av trygdeforordningen, (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009 (EØS-borgere samt statsløse og flyktninger bosatt i EØS-stater, og deres familie-medlemmer), vil opphold i andre EØS-land likestilles med opphold i Norge. Den sykmeldte må avklare på forhånd med arbeidsgiver og sykmelder at utenlandsoppholdet ikke vil være til

hinder for planlagt aktivitet og behandling. I dette ligger også at utenlandsoppholdet ikke vil forverre helsetilstanden eller forlenge arbeidsuførheten. Det er også en forutsetning at utenlandsoppholdet ikke vil hindre Arbeids- og velferdsetatens oppfølging og kontroll.

Se nærmere omtale under punkt 4.2.

Til § 8-12

Første ledd tredje punktum tilpasses gjeldende regler for når trygden yter sykepenger. Dette gjøres ved at «eller to ukene» tas ut av loven.

Se nærmere omtale under punkt 4.3.

Til § 8-44

Bestemmelsens første ledd bokstav a) ble ved lov 20. desember 2019 nr. 84 endret fra å gjelde for en sjømann, til å gjelde for arbeidstaker på skip. Ved en inkurie ble ikke overskriften til bestemmelsen endret. Det rettes opp i denne proposisjonen.

Til § 8-48

Etter *andre ledd* må de som samtidig fyller vilkårene for sykepenger og arbeidsavklaringspenger først benytte sykepenger fullt ut, med mindre sykepengegrunnlaget er mindre enn 2 G. I disse tilfellene kan man velge om man vil ha sykepenger eller arbeidsavklaringspenger.

Se nærmere omtale under punkt 4.4.

Til opphevelse av § 8-55 første ledd bokstav c

Innføringen av ny uføretrygdordning fra 1. januar 2015 har medført at det ikke lenger er god grunn til å beholde regelen, og derfor oppheves den.

Se nærmere omtale under punkt 4.5.

Til § 9-4

Paragrafen viderefører hovedregel om opphold i Norge og gjeldende rett mht. når en person har rett til ytelser etter kapittel 9 ved opphold i utlandet. For personer som er omfattet av trygde-

forordningen, (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009 (EØS-borgere samt statsløse og flyktninger bosatt i EØS-stater, og deres familiemedlemmer), vil opphold i andre EØS-land likestilles med opphold i Norge. De relevante unntakene fra når det kan gis rett til ytelse under utenlandsopphold i § 8-9 andre ledd er tatt inn i § 9-4 *andre ledd*. Dette innebærer ingen realitetsendring, men gjør det lettere å lese og forstå bestemmelsen.

Bestemmelsen om at det kan gis ytelse etter kapittel 9 under opphold i utlandet i åtte uker i løpet av en tolv måneders periode videreføres i bestemmelsens *tredje ledd*. Kravet til å søke om å beholde ytelse under utenlandsopphold tas bort. I stedet tas det inn et krav om at medlemmet skal informere Arbeids- og velferdsetaten om utenlandsoppholdet. Informasjonen bør gis før utenlandsoppholdet starter, slik at det er mulig for etaten å kontrollere at utenlandsoppholdet er innenfor gitte rammer i forkant av utbetalingen.

Se nærmere omtale under punkt 4.2.

Til § 9-11

Ved fastsettelse av gradering av pleiepenger skal det tas hensyn til behov for hvile og for å være i beredskap. Dette kan innebære at det skal ytes graderte pleiepenger også om barnet har mer enn 80 prosent tilsyn av andre, og presiseringen av at det ikke foreligger rett til pleiepenger ved mer enn 80 prosent tilsyn av andre oppheves. Pleiepenger kan fortsatt bare graderes ned til 20 prosent.

Se nærmere omtale under punkt 4.6.

Til § 9-16

Av paragrafens *første ledd* framgår det at det ved søknad om pleiepenger skal det legges fram legeerklæring fra lege i spesialisthelsetjenesten. Det samme gjelder ved søknad om forlengelse. Arbeids- og velferdsetaten vurderer om vilkårene for ytelsen er oppfylt og avgjør lengden på vedtak

om pleiepenger. Etaten kan sette en annen vedtaksperiode enn lengden som er gitt i legeerklæringen. Arbeids- og velferdsetaten kan kreve oppdatert dokumentasjon når den finner det nødvendig, jf. §§ 21-3 og 21-4.

Nåværende *tredje ledd* oppheves. Det skal ikke lenger være nødvendig å sette fram nytt krav etter åtte uker med utvidet legeerklæring.

Se nærmere omtale under punkt 4.7.

Til § 11-27

Første ledd begrenser retten til å velge ytelse for medlemmer som samtidig fyller vilkårene for sykepenger og arbeidsavklaringspenger. I disse tilfellene skal medlemmet først benytte sykepenger fullt ut, med mindre sykepengegrunnlaget er mindre enn 2 G.

Se nærmere omtale under punkt 4.4.

Til ikrafttredelsesbestemmelsen

Departementet foreslår at loven skal tre i kraft fra den tiden Kongen bestemmer. Det foreslås videre at endringene i §§ 8-48, 8-55 og 11-27 skal gjelde for saker der første fraværsdag inntreffer etter lovens ikrafttredelse. Endringene i § 8-9 foreslås å gjelde for utenlandsopphold som starter etter ikrafttredelsen. Endringene i §§ 8-4, 8-8, 8-12, 9-4, 9-11 og 9-16 foreslås å gjelde fra ikrafttredelsen for både nye tilfeller og for saker der arbeidsuførheten eller sykdommen har oppstått før ikrafttredelsestidspunktet, og vedvarer etter dette tidspunktet.

Arbeids- og sosialdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i folketrygdloven (sykepenger og pleiepenger).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i folketrygdloven (sykepenger og pleiepenger) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag til lov om endringer i folketrygdloven (sykepenger og pleiepenger)

I

I lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 8-4 andre ledd oppheves. Nåværende tredje og fjerde ledd blir andre og tredje ledd.

§ 8-8 andre og nytt tredje ledd skal lyde:

Medlemmet har plikt til å være i arbeidsrelatert aktivitet, jf. § 8-7 a første ledd og arbeidsmiljøloven § 4-6 første ledd, så tidlig som mulig, og senest innen 8 uker. Dette gjelder ikke når medisinske grunner klart er til hinder for slik aktivitet, eller arbeidsrelaterte aktiviteter ikke kan gjennomføres på arbeidsplassen.

Retten til sykepenger faller bort dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter å gi opplysninger eller medvirke til utredning, eller uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering, tilrettelegging av arbeid og arbeidsutprøving eller arbeidsrettede tiltak, se også § 21-8. Det samme gjelder dersom medlemmet uten rimelig grunn unnlater å medvirke ved utarbeiding og gjennomføring av oppfølgingsplaner, unnlater å delta i dialogmøter som nevnt i første ledd, eller unnlater å være i arbeidsrelatert aktivitet som nevnt i andre ledd.

§ 8-9 tredje ledd skal lyde:

Etter søknad kan et medlem også ellers få sykepenger under opphold i utlandet i inntil fire uker i løpet av en tolv måneders periode. Det kan bare gis sykepenger under opphold i utlandet når det er avklart med arbeidsgiver og sykmelder at utenlandsoppholdet ikke vil være til hinder for planlagt aktivitet og behandling. Det er også et vilkår at utenlandsoppholdet ikke vil hindre Arbeids- og velferdsetatens kontroll og oppfølging.

§ 8-12 første ledd tredje punktum skal lyde:

Dersom trygden yter sykepenger i de første 16 kalenderdagene, ytes det sykepenger i opptil 260 dager.

§ 8-44 overskriften skal lyde:

Arbeidstaker på skip

§ 8-48 andre ledd skal lyde:

Et medlem som samtidig fyller vilkårene for sykepenger og for arbeidsavklaringspenger, skal først benytte retten til sykepenger fullt ut. Dersom sykepengegrunnlaget er mindre enn to ganger grunnbeløpet, kan medlemmet likevel velge ytelse.

§ 8-55 første ledd bokstav c oppheves. Nåværende bokstav d til f blir bokstav c til e.

§ 9-4 skal lyde:

§ 9-4 *Opphold i Norge eller i utlandet*

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at medlemmet oppholder seg i Norge.

Det gis likevel ytelser etter dette kapitlet ved opphold i utlandet til

a) en person som er medlem etter §§ 2-5, 2-6 eller 2-8

b) et medlem som har omsorgen for et barn som er innlagt i helseinstitusjon for norsk offentlig regning, eller der barnet får oppholdet dekket etter avtale med et annet land om trygd.

Et medlem kan også ellers få ytelser etter dette kapitlet i inntil åtte uker i løpet av en tolv måneders periode. Medlemmet skal informere Arbeids- og velferdsetaten om utenlandsoppholdet.

Når et medlem som arbeider i utlandet, har rett til ytelser etter kapittel 9, utbetaler arbeidsgiveren ytelsen og får refusjon fra trygden.

§ 9-11 andre ledd tredje punktum oppheves.

§ 9-11 tredje ledd skal lyde:

Det gjøres unntak fra andre ledd første punktum når barnets sykdom, jf. § 9-10, medfører at omsorgspersonen ikke kan være i arbeid fordi barnet må ha tilsyn og pleie om natten, eller omsorgspersonen må være i beredskap.

§ 9-16 første ledd skal lyde:

For å få rett til pleiepenger etter § 9-10, må det legges fram en legeerklæring fra *lege i spesialisthelsetjenesten*. *Det samme gjelder ved forlengelse av pleiepengeperioden.*

§ 9-16 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde til sjettede ledd blir tredje til femte ledd.

§ 11-27 første ledd skal lyde:

Et medlem som har rett til arbeidsavklaringspenger, og samtidig fyller vilkårene for å få en annen folketrygdytelse som skal dekke det samme inntektstapet i det samme tidsrommet, kan velge ytelse. Dette gjelder ikke i tilfeller som nevnt i § 8-48 andre ledd første punktum.

II

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer.

Endringene i folketrygdloven §§ 8-48, 8-55 og 11-27 skal gjelde for saker der første fraværsdag inntreffer etter ikrafttredelsen.

Endringene i folketrygdloven § 8-9 skal gjelde for utenlandsopphold som starter etter ikrafttredelsen.

Endringene i folketrygdloven §§ 8-4, 8-8, 8-12, 9-4, 9-11 og 9-16 skal gjelde fra ikrafttredelsen for både nye tilfeller og saker der arbeidsuførheten eller sykdommen har oppstått før ikrafttredelsestidspunktet, og vedvarer etter dette tidspunktet.

